



Asiantuntijalausunto: HE 154/2022 vp

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle

Loimu ry:n lausunto valtion talousarviosta vuodelle 2023

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle valtion talousarviosta vuodelle 2023. Loimu ry edustaa laajalti biotalous- ja luonnonvara-alojen akateemisia ammattilaisia. Edustamamme alat tuovat Suomelle merkittävän mahdollisuuden tulevaisuuden menestykseen ja ne ovat ratkaisevia ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä maallemme asetetun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa.

Lausumme valtion vuoden 2023 talousarviosta seuraavaa:

Luonnonvarakeskus (momentti 30.01.05)

Tutkittu tieto on tärkeä pohja poliittiselle päätöksenteolle. TKI-investointien nostaminen 4 %:iin bruttokansantuotteesta varmistaa Suomen menestyksen myös tulevaisuudessa. Julkisen rahoituksen tulisi kattaa neljänneksen TKI-rahoituksesta eli yhden prosentin BKT:sta.

Vuodelle 2023 Luonnonvarakeskukselle esitetään valtion budjetissa 79,195 miljoonaa euroa, mikä on kolme miljoonaa euroa vähemmän kuin tämän vuoden rahoitus. Mainittakoon tässä yhteydessä, että vuonna 2014 Metsäntutkimuslaitoksen, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (ennen niiden yhdistämistä Luonnonvarakeskukseksi) yhteinelasketut määrärahat olivat 94,9 M€.

Etenkin Luken omatoimisen tutkimuksen rahoitusta (ml. strategisen tutkimuksen rahoitus) ollaan vähentämässä ja kohdentamassa ulkopuolisen rahoituksen vastinrahoitukseen. Tämä ja ministeriöiden tutkimusrahojen väheneminen tulevat vaikeuttamaan eniten perinteistä metsäntutkimusta, sillä sen on ollut vaikea saada ulkopuolista rahoitusta, ja kuitenkin EU:sta tulee jatkuvasti uusia vaateita, jotka liittyvät metsiemme käyttöön ja joihin pitäisi vastata tutkimuksen keinoin. Myös esimerkiksi kalastuksen ja kalojen tutkimusta koskevat samat ulkopuolisen rahoituksen ja vastinrahan vaateet, poislukien iso kalatalouden EU-tiedonkeruuohjelma, jota Luke toteuttaa EU-rahalla.

Tutkijat joutuvat nykyisin käyttämään huomattavan osan työajastaan itse tutkimuksen tekemisen sijaan ulkopuolisen rahoituksen hakemiseen. Ulkopuolisen rahoituksen osuudeksi on Lukelle määrätty peräti 38 % kokonaismenoista. Ulkopuolisella rahoituksella ei tehdä tärkeää perustutkimusta,

joka on tieteen teon pohja. Lukella on myös paljon viranomaistehtäviä, jotka haukkaavat sen budjetista merkittävän osan.

Lukessa on paljon korjausvelkaa ja samalla toimitilojen vuokrat nousevat edelleen, mikä aiheuttaa kustannuspaineita nykyisellä kehyskaudella 2022–2025, sillä vuokrien nousu ei ole mukana kehyskässä. Lisäksi Lukessa on tehty paljon määräaikaista palvelussopimuksia, joiden jatkaminen tulee olemaan vaikeaa, mikäli suunniteltu leikkaus toteutuu.

Loimu ry esittää, että Luonnonvarakeskuksen määrärahoja 2023 nostetaan 3,5 miljoonalla eurolla. Tämä rahoitus

- kattaisi välttämättömien investointien aiheuttamien vuokrien nousun
- turvaisi Luken proaktiivisen tutkimuksen
- varmistaisi edes välttämättömien määräaikaisten tutkijoiden palvelussuhteet
- mahdollistaisi empiiristen aikasarjojen tuotannon jatkuvuuden
- mahdollistaisi ulkopuolisen tutkimusrahoituksen vaatimat vastinrahat.

Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (momentti 30.40.22)

Momentille esitetään 14 966 000 euroa, mikä on 45 % kuluvan vuoden määrärahoista. Parhailleen lausunnolla olevan uuden Kansallisen metsästrategian 2035 toimeenpanoon on varattu vain 1,9 miljoonaa euroa. Summa on täysin riittämätön ottaen huomioon kansallisesti tärkeän uuden strategian käynnistämisen vaatimukset, metsiemme käyttöön joka puolelta kohdistuvat paineet ja KMS:n toteuttamisen vaatimat hankkeet.

Loimu ry esittää, että Kansallisen metsästrategian 2035 toteuttamisen määrärahatarve arvioidaan uudelleen sen jälkeen, kun ohjelma on lopullisesti valmis ja sen kaikki hankkeet ovat tiedossa, ja toteutuksen määrärahaa korotetaan viimeistään vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa.

Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (momentti 30.40.44)

Kestävän metsätalouden (Kemera) tukiin on vuoden 2023 TAE:ssa osoitettu 47 497 000 euron määräraha ja uusien tukipäätösten hyväksymiseen on käytettävissä myöntämisvaltuutta 54 500 000 euroa. Kuluvana vuonna tukimääräraha on 57 130 000 euroa ja myöntämisvaltuus 60 200 000 euroa.

Metsänomistajien kiinnostus kestävän metsätalouden tukien käyttöön on ollut kuluvana vuonna ollut viime vuotta vähäisempää. Silti hoitorästejä maamme metsissä riittää, ja metsien hiilensidonnan, ilmastomuutoksen tuomien uusien metsätuhojen uhan että teollisuuden puuhuollon takia on tärkeää pitää Suomen metsät kasvukykyisinä ja hyvin hoidettuina.

Loimu ry esittää, että Loimu ry esittää, että tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseksi pidetään vuonna 2023 samalla tasolla kuin kuluvana vuonna 2023.

Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (momentti 30.40.46)

Suomalaiseen metsätalouteen vaikuttaa nyt kaksi merkittävää asiaa, jotka heijastuvat vahvasti yksityismetsätalouden edistämisen ja neuvontaorganisaatio Suomen metsäkeskuksen toimintaan. Ensimmäisenä on kotimaisen huoltovarmuuden vahvistaminen.

Euroopan energiakriisissä Suomen on turvauduttava biotuotteista saatavaan energiaan aiempaa vahvemmin ja puuta polttoaineena käyttävälle sähkön ja lämmön tuotannolle on turvattava varmuus riittävästä raaka-ainelisäyksestä. Suomen metsäkeskuksella on kattava tieto Suomen metsänvaroista ja kontaktit kaikkiin metsänomistajiin. Metsäkeskus kuuluu keskeisiin toimeenpanijoihin huoltovarmuuden turvaamisessa.

Metsä- ja muun yksityistiestön sekä siltojen kunto on huolestuttavasti heikentynyt ja sen parantaminen on merkittävässä osassa biopohjaisen huoltovarmuuden turvaamista. Suomen metsäkeskus on kattavien metsävaratietojen ja metsänomistajakontaktien perusteella ainoa toimija, joka pystyy koordinoijana nopealla aikataululla saamaan alempiasteisen tieverkoston parantamisessa tuloksia aikaiseksi.

Toisena trendinä on metsien luontoarvojen turvaaminen ja Euroopan unionista on myös tulossa lisää kansallisia velvoitteita luontotyyppien turvaamiseksi. Suomessa on panostettu mm. Helmi-ohjelmaan. Sitä ei saada metsissä toteutettua ilman Suomen metsäkeskuksen työpanosta. Ohjelmaan suunnattavien määrärahakorotusten käyttö sekä suojelupinta-alan lisääminen jäävät kuitenkin osin toteutumatta, jollei Suomen metsäkeskukselle lisätä valtionapua myös henkilöstöresursseihin Helmi-ohjelmaan sekä myös METSO-ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen.

Suomen metsäkeskus uudistaa parhaillaan merkittävästi tietojärjestelmiään. Tähän investointiin on metsäkeskus joutunut käyttämään tasettaan, mikä ei ole pitkän päälle kestävä. Tietojärjestelmät tulisi pystyä rakentamaan ja ylläpitämään valtionavulla.

Suomen metsäkeskukselle esitetään vuoden 2023 toimintamenoihin 44,989 milj. euron määrärahaa. Jotta edellä esitetyt ongelmat saadaan ratkaistua, Loimu ry esittää määrärahan nostamista 46 miljoonaan euroon.

Metsähallituksen erät julkiset hallintotehtävät (momentti 30.64.50)

Metsähallituksen ylläpitämien kansallispuistojen ja muiden virkistys- ja suojelualueiden kävijämäärät ovat huomattavasti kasvaneet viime vuosina. Alueiden hoito vaatii resursseja, mikä tukee myös puistoihin tukeutuvia virkistys- ja matkailupalveluja. Maa- ja metsätalousministeriön osuutta Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien rahoituksessa voidaan käyttää luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluita palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien infrastruktuurin korjaamiseen ja hankkimiseen.

Momentilla 30.64.50 ensi vuodelle esitetään 8,604 miljoonaa euroa. Metsähallituksella on edelleen merkittävästi korjausvelkaa jäljellä. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuonna 2020 määräraha oli peräti 14,218 M€.

Jatkossa tärkeintä on estää uuden korjausvelan syntymistä, ja se paras tehdä pysyvällä rahoituksella eikä jatkuvilla kertaluonteisilla erillä.

Esitämme momentille 30.64.50 tason nostoa tuleviin budjettikehyksiin valtion omistamien rakenteiden ja rakennusten kunnossapidon hoitamiseksi. Riittävä rahoitus olisi 11 miljoonaa euroa.

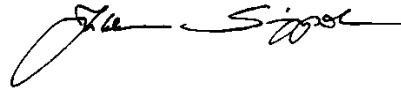
Esitetyllä kehyskorotuksella varmistetaan valtion alueiden kestävä käyttö, digitaalisten palvelujen kehittäminen ja asiakasturvallisuus myös lisääntyvissä käyttömäärissä, myönteiset paikallistaloudelliset vaikutukset sekä korjausvelan poistaminen.

Helsingissä 26.10.2022

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry

Merk.

Mikko Salo
Toiminnanjohtaja

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jukka Sippola', with a stylized, flowing script.

Jukka Sippola
Neuvottelupäällikkö